

Reactie op vernieuwingsvoorstellen Bbz 2004

Zelfstandigenloket gemeente Maastricht, maart 2019

Het Ministerie van SZW is voornemens een aantal wijzigingen in het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) door te voeren:

- 1. Ondernemers in de binnenvaart, die vanaf 1 januari 2020 een beroep op het Bbz doen, dienen deze bijstandsaanvraag voortaan in bij hun woongemeente in plaats van bij een centrumgemeente.**
- 2. Oudere zelfstandigen vanaf 55 jaar met een niet levensvatbaar bedrijf of zelfstandig beroep kunnen met ingang van 1 januari 2020 niet langer instromen in de speciale regeling, waarmee zij het niet levensvatbare bedrijf of zelfstandig beroep kunnen voortzetten met financiële ondersteuning vanuit het Bbz tot aan de pensioengerechtigde leeftijd.**
- 3. Vereenvoudiging van het Bbz, waardoor per 1 januari 2020 een aantal rechten en plichten rond de terugbetaling van de (voorlopige) leenbijstand en de rente op bedrijfskrediet veranderen.**

Ook wil het ministerie de financieringsmethodiek op de schop nemen.

Het Zelfstandigenloket van de gemeente Maastricht voert de bijstandsregelingen (Bbz 2004 en IOAZ) uit voor geheel Zuid Limburg, met uitzondering van de gemeentes Heerlen en Kerkrade. Wij hebben van de beleidsmedewerker Economische Zaken het verzoek gekregen, namens de gemeente Maastricht op voorstellen te reageren. Onze puntsgewijze reactie volgt hieronder. Hierna wordt de reactie van onze boekhoudkundig medewerker, T. van der Velden, op de vernieuwingsvoorstellen voor de financieringsmethodiek.

Inhoudelijke reactie

Wij hebben kennis genomen van de wijzigingsvoorstellen voor het Besluit bijstandverlening zelfstandigen. Hierbij kregen we als algemene indruk dat niet het belang van de burger, maar wel de financieringssystematiek leidend was bij het bepalen van de wijzigingen.

Voorstel 1: Ondernemers in de binnenvaart

Zoals al weergegeven door het ministerie wordt door de ondernemers in de binnenvaart amper gebruik gemaakt van het Bbz 2004. Raadpleging van het KvK-register leert dat in Maastricht slechts een ondernemer (uit de doelgroep) actief is in deze branche. Uit navraag bij de huidige centrumgemeente Maasgouw (Hans Mertens) blijkt dat er in 2018 geen aanvragen Bbz uit deze branche zijn gekomen.

Dit maakt dat er namens de gemeente Maastricht geen bezwaar tegen deze wijziging is. Wel merken wij op dat wij ook geen winstpunten zien als gevolg van deze wijziging. Er zal waarschijnlijk specialistische kennis verloren gaan.

Voorstel 2: doelgroep 'oudere zelfstandigen' laten vervallen

Het ministerie stelt dat verstrekking van bijstand aan deze doelgroep op de huidige basis afwijkt van de rest van het socialezekerheidsstelsel. Omdat het niet gericht is op uitstroom. Dit valt niet te ontkennen. Maar alternatief dat geboden wordt, leidt volgens ons ook niet tot uitstroom. Hiermee wijken wij af van hetgeen het ministerie aangeeft. Haar argumenten zijn niet hard en door feiten onderbouwd. Hieronder zullen wij de argumentatie van het ministerie per onderwerp behandelen:

Argument Ministerie	Reactie gemeente Maastricht
Algemeen uitgangspunt van Bbz is dat het ondernemerschap levensvatbaar moet zijn.	Wij kunnen het ministerie hierin niet volgen. In de tekst van de regeling staat dit uitgangspunt niet. Wel staat hierin vermeld dat er bij een startende en gevestigde zelfstandige

	sprake moet zijn van levensvatbaar ondernemerschap (naar verwachting na bijstandverlening).
Het alternatief, een uitkering op grond van de Participatiewet of IOAZ, biedt wel kansen op bijstandsonafhankelijkheid.	Dit is gebaseerd op ongefundeerde aannames. De ervaring leert dat binnen het werkgebied van het Zelfstandigenloket (lees geheel Zuid Limburg muv Heerlen en Kerkrade) er amper andere redenen voor uitstroom uit een IOAZ-uitkering zijn, dan vanwege het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. Bovendien wordt de gewezen zelfstandigen van 55 jaar en ouder ten onrechte gelijkgesteld aan de werkloze werknemer van 55 jaar en ouder.
Het standhouden van de doelgroep 'oudere' zou vermoedelijk concurrentievervalsing in de hand werken en de marktverhoudingen verstoren.	Wij herkennen dit signaal niet. Het ministerie spreekt ook slechts van een vermoeden, niet van een feit. Ook achten wij het onwaarschijnlijk dat een betrekkelijk kleine groep ondernemers in staat is de marktverhoudingen te verstoren.
Het maatschappelijk rendement van oudere zelfstandigen met Bbz uitkering is lager dan het rendement van dezelfde ondernemers zonder Bbz uitkering.	Dit is het enige argument dat gebruikt maakt van een wetenschappelijk onderzoek. Echter, in het onderzoeksrapport van 'SEO economisch onderzoek' staat dat dit onderzoeksresultaat met voorzichtigheid geïnterpreteerd moet worden, vanwege de het kleine aantal ouderen waarop de analyse gebaseerd is. Daarnaast is dit onderzoek gedaan in de periode 2007-2010, de tijden van de economische crisis. Inmiddels zijn de economische en demografische omstandigheden anders. Er is namelijk sprake van economische groei. Ook zijn de zogenoemde babyboomers inmiddels grotendeels AOW-gerechtigden. Er wordt bovendien geen rekening gehouden met de lagere uitgaven aan bijstandsuitkering. Een oudere zelfstandigen moet namelijk een minimum inkomen verdienen. Daarnaast zijn de andere mogelijke kostenposten, die veroorzaakt worden door het vervallen in een volledige bijstandsuitkering niet belicht. Denk hierbij aan re-integratiemiddelen en eventuele mentale gezondheidszorg.
Met het afschaffen van de doelgroep 'oudere zelfstandigen' wordt een duurzame inkomensvoorziening voorkomen.	Uit het hierboven aangehaalde onderzoek blijkt dat de 'oudere zelfstandigen' met Bbz sneller stoppen met ondernemerschap dan dezelfde groep zonder Bbz. De ervaring van het Zelfstandigenloket is dat 'oudere zelfstandigen' meestal uitstromen voordat de AOW-gerechtigde leeftijd is bereikt. Dat geeft het ministerie overigens ook aan.

Kortom, wij zien geen redenen om de Bbz-regeling op dit onderwerp te wijzigen. Enerzijds omdat we geen winstpunten in deze wijziging zien. En anderzijds omdat we de nadelige effecten van regeling voor 'oudere zelfstandigen' als nihil inschatten.

De afschaffing betekent zelfs een hogere instroom in de Participatiewet en de IOAZ. Ook wordt er bij dit voorstel voorbijgegaan aan de invloed op het welzijn van de zelfstandigen, indien deze gedwongen wordt het ondernemerschap te staken.

Voorstel 3: vereenvoudiging van de regeling

Deze vereenvoudiging behelst een aantal wijzigingen. De belangrijkste zijn:

- Bijstand met terugwerkende kracht is niet meer mogelijk,
- Rentereductie is niet meer mogelijk.
- Algemene bijstand wordt niet verstrekt in de vorm van een rentedragende lening.

In de praktijk betekenen deze wijzigingen dat het mogelijk wordt voor gevestigde zelfstandigen om Bbz in de vorm van zowel een rentedragende lening (bedrijfskrediet) als een periodieke uitkering voor levensonderhoud te kunnen ontvangen. De toepassing van het keuzejaar en de mogelijkheid tot rentereductie komen hiermee te vervallen.

Wij hebben geen bezwaren tegen deze wijziging.

Reactie op financieringsmethodiek:

Hoe is de nieuwe financiering (in het kort) geregeld:

1. Kapitaalverstrekking in 1^e instantie 100% declarabel. Vervolgens wordt het gedeclareerde bedrag in 5 jaar in stukjes tot een bedrag van 75% terugbetaald aan het Rijk.
2. Levensonderhoud aan zelfstandigen: extra middelen worden toegevoegd aan het budget BUIG.
3. Advieskosten zelfstandigen: extra middelen worden toegevoegd aan het gemeentefonds.

1^e voorlopige reactie op de nieuwe financieringsystematiek:

1. Om te bepalen of deze andere financieringsystematiek een extra financieel nadeel of voordeel zal opleveren voor de gemeente is meer onderzoek nodig. Grote vraagtekens worden gezet bij de constatering van het Rijk dat uit de SiSa bijlagen blijkt dat gemeenten gemiddeld 80% terughalen van het betaalde bedrag van de kapitaalverstrekking. Dit willen we nader onderzoeken en dat kost meer tijd. Voor de zomervakantie 2019 zal hierop teruggekomen worden.
2. Het BUIG-budget is voor de gemeente Maastricht al gedurende een aantal jaren toereikend. De verwachting is dat dit ook zo blijft mede omdat in de nieuwe financieringsystematiek er extra gelden voor de financiering van het levensonderhoud zelfstandigen aan het BUIG-budget worden toegevoegd.
3. De huidige financieringsystematiek lijkt voor de gemeente veiliger vanwege het feit dat 90% van de betaalde kosten declarabel zijn en de gemeenten ook nog een budgetdeel ontvangen. Bij storting van een bedrag in het gemeentefonds blijft het de vraag of dit bedrag toereikend zal zijn. Vergelijking met de IOAZ gaat hier niet op want de door de gemeente betaalde advieskosten zijn zeer beperkt.